

Willekeur

Burgerheid.nl

Empowerment zelfredzaamheid

- Het zit in het systeem

Vooraf bij gemeenten ligt willekeur als een groot gevaar op de loer. Net als wantrouwen richting de burger is dat helaas in het systeem ingebakken. Het ernstige gevolg is dat professionals bij die overheden vaak eigenzinnig en subjectief op basis van persoonlijke waarden en normen handelen in het nadeel van belanghebbenden. Gemeenten hebben in veel gevallen geen overkoepelende visie die willekeur kan voorkomen of tot een minimum beperkt.

De wet- en regelgeving is niet zwart-wit

De oorzaak voor het risico op willekeur ligt om te beginnen al in de wet- en regelgeving. Die is niet zwart-wit, maar laat een groot grijs gebied bestaan.

Opportune overheden zijn helaas wel bedreven in het strikt (zwart-wit) toepassen van de wet en regels als het in hun voordeel is, maar weten zich dan ineens geen raad met de grijs tinten als het in burgerbelang zou kunnen uitpakken.

Doorgeslagen maatwerk

De maatwerkbenadering is een nobele beweging, mits deze is toegesneden op de belanghebbende. Helaas is dat in veel gevallen anders en komt maatwerk neer op de meest gunstige oplossing voor de overheid.

Komt de overheid toch toe aan **maatwerk** gericht op burgers, dan slaat dit nogal eens door waarbij de ene burger (veel) meer recht wordt gedaan dan de andere. Willekeur dus.

Persoonlijk normen- en waardenkader

Willekeur ontstaat ook vaak doordat behandelaars bij de gemeente (en andere overheden) werken vanuit een persoonlijk normen- en waardenkader dat is gevormd door hun achtergrond (onderwijs, ervaring, karakter enzovoort).

Nog gevaarlijker wordt het als over een belanghebbende zogeheten **professionele indrukken, meningen en conclusies** (die nagenoeg per definitie subjectief zijn) worden opgetekend en later zonder meer worden gebruikt bij het voorbereiden en nemen van besluiten.

Als daarbij de feiten en omstandigheden ook nog eens de kinderen van de rekening zijn (het moeten ontgelden) is de willekeur compleet.

Lokale beleidsvrijheid

Ander groot kwaad in het systeem is veroorzaakt bij de decentralisaties van overheidstaken en -verantwoordelijkheden van het Rijk naar de gemeenten (rond 2015). Er is veel eigen beleidsruimte voor de gemeenten meegekomen. Dit was een garantie voor het ontstaan van willekeur en aldus geschiedde dan ook. Er is een enorm verschil tussen de gemeenten in definitie en vaststelling van recht van inwoners.

Voorbeeld: het opdragen van de **tegenprestatie** aan bijstandsgerechtigden

Wat kun je doen als zelfredzame burger?

Als zelfredzame burger wapen je jezelf door het zo min mogelijk afhankelijk zijn van de willekeur van de gemeente en andere overheden.

Daarvoor kun je onder meer terugvallen op:

1. de strikte letter van de wet- en regelgeving;
2. het uitoefenen van je privacyrechten (Avg);
3. de algemene beginselen van behoorlijk bestuur (Abbb);
4. de macht van de klacht (hoofdstuk 9 Awb);
5. vragen naar een overkoepelende visie.

In afzonderlijke lessen wordt hier dieper op ingegaan.

Dit is een les op www.burgerheid.nl in 'Empowerment zelfredzaamheid'

<https://www.burgerheid.nl/empowerment/het-zit-in-het-systeem/willekeur/>

Auteur: **Ray Heijder**